

ADWOKAT WOJCIECH WĘGRZYN
KANCELARIA ADWOKACKA

31-506 KRAKÓW UL. TOPOŁOWA 42/5

TEL.: (0-12) 4217705, FAX: (0-12) 4294509, E-MAIL: kancelaria@ceti.pl

Informacja prawna

w przedmiocie: wątpliwości prawnych dotyczących udostępnienia i prawnej ochrony wizerunku i tytułu obrazu „Dama z gronostajem”, przedstawionych w piśmie Fundacji „Nowoczesna Polska” z dnia 14.08.2012 r. (w załączeniu).

Powołując się na publikację prasową, cytującą wypowiedź rzecznika prasowego Ministerstwa Kultury, wzmiankowana Fundacja wskazuje, że nie istnieje ochrona prawno-autorska przedmiotowego dzieła, wobec czego kwestyjne pozostaje udzielenie Zamkowi prawa do wizerunku dzieła i jego tytułu. Ochrona ta nie znajduje także podstawy w przepisach o ochronie znaków towarowych.

Wykładnia umowy o współpracy z dnia 7.05.2012 r., zawartej pomiędzy Zamkiem Królewskim na Wawelu – Państwowymi Zbiorami Sztuki a Fundacją XX. Czartoryskich daje asumpt do następujących twierdzeń:

W pierwszej kolejności należy podnieść, że z powyższej umowy nie wynika, ażeby Zamek nabył jakiegokolwiek prawa autorskie do dzieła, jak też do znaku towarowego obejmującego jego wizerunek lub tytuł. Rozporządzenie tego typu prawami należałoby bowiem ocenić jako bezskuteczne, skoro dzieło nie podlega reżimowi prawnemu wynikającemu z przepisów, statuujących powyższe prawa. Na mocy umowy Zamek nie nabył zatem praw autorskich (praw do znaku towarowego), jako praw bezwzględnych, skutecznych „erga omnes”, ani też uprawnienia do korzystania z dzieła w ramach tego typu praw.

Postanowienia umowy w rozważanym zakresie stanowią typowe „lex contractus”, będące emanacją praw Fundacji, jako wyłącznego właściciela oryginału dzieła. Właściciel taki nie ma obowiązku kontraktowania, w tym zawarcia umowy o udostępnienie dzieła publiczności. Podejmując decyzję

o udostępnieniu może zatem domagać się, aby było ono eksponowane przy zachowaniu określonych warunków. Warunki te stanowią element umowy, wiążą wyłącznie jej strony, stanowiąc prawa względne (obligacyjne), składające się na tzw. *lex contractus*. Znamienne w tym zakresie jest postanowienie § 2 umowy, podług którego Fundacja „pówwierza Zamkowi Obraz” oraz „upoważnia Zamek i/lub udziela Zamkowi praw do korzystania z Obrazu w sposób określony w umowie”.

Przedmiotem przywołanej umowy z dnia 7.05.2012 r. jest organizacja wystawy dzieła, stanowiącego własność Fundacji, jako określonego przedsięwzięcia. Jest to podstawowa przesłanka interpretacyjna, pozwalająca zdekodować treść zawartej umowy.

W ramach tego, na zasadzie „*lex contractus*” dopuszczalne było więc zastrzeżenie, iż udostępnienie oryginalnego egzemplarza dzieła będzie połączone z uzyskiwaniem korzyści majątkowych. W odniesieniu do dzieł, w stosunku do których ochrona prawno-autorska wygasła wskutek upływu czasu, nie obowiązuje regulacja zawarta w przepisie art. 32 prawa autorskiego, jak i cały reżim prawny w tym zakresie. Fundacja była więc uprawniona do określenia warunków takiego udostępnienia, m.in. w zakresie pożytków, wynikających z publicznego wystawienia oraz wiążących się z tym działań promocyjnych i edukacyjnych.

Rozważane korzyści mogą mieć charakter bezpośredni lub pośredni i obejmować zarówno należności z tytułu biletów wstępu na ekspozycję, jak i sprzedaż usług i towarów, związanych z wypożyczeniem a wynikających ze wspólnego przedsięwzięcia.

Zakres wykorzystania wizerunku, jak i tytułu dzieła, w ramach udostępnienia, delimitują sposób korzystania z dzieła oraz zasady podziału pożytków. Unormowanie takie może i powinno znaleźć się w umowie nade wszystko w sytuacji, gdy nie znajduje zastosowania reżim prawny wynikający z prawa autorskiego. Tego typu postanowienia nie wykraczają poza zasadę swobody umów, tworząc płaszczyznę prawną dla realizacji praw i obowiązków nią objętych.

„Udzielenie praw” w tym zakresie, o czym wspomina umowa, nie jest niczym innym, jak określeniem zakresu eksploatacji oryginału dzieła, w ramach jego

udostępnienia w konkretnym przedsięwzięciu. Wdając się w umowę, Zamek przyjął na siebie cały zespół sprzężonych ze sobą praw i obowiązków, co umożliwiło osiągnięcie celu w postaci możliwości udostępnienia dzieła publiczności. Takie ukształtowanie treści stosunku prawnego nie czerpie w żaden sposób z jakichkolwiek „praw wyłącznych” Fundacji.

Na płaszczyźnie prawnej, kwota wynagrodzenia, zastrzeżona w umowie, obejmuje udostępnienie dzieła na warunkach określonych umową. Dotyczy zatem wypożyczenia dzieła oraz możliwości czerpania przez Zamek korzyści z tego wynikających, które wynikają, m.in. z wykorzystania jego wizerunku i tytułu.

Z poważaniem:

adw. Wojciech Węgrzyn

03.09.2012